

BAPTISTS

AR BANYÁSZLAP 1953 aug.

Nem úgy van már, mint régen volt...

A BRINZAI THEOLOGIA

Negyven-egynehány évvel ezelőtt, az ifjuság gyors elgaloppolásával azt hittem, hogy minden magyart meg kellene téríteni ebben az országban a baptista egyháznak.

Pedler voltam abban az időben, nem annyira az üzlet vagy a megélhetés kedvéért, mert ráfizettem erre az üzletre, hanem mert az amerikai magyar telepeket akartam bejárni, amelyeket "elyben" ismertem, hiszen majd két évig a Nyitray Emil "mail-order" áruházában dolgoztam.

S ahogy a magyar telepeket s különösen a bányatelepeket jártam, ahogy bekopogtam a magyar "burdos"-házakba, kétségbeesve láttam, hogy mennyi pálinka fogy azokban.

Alig volt burdos azokban az időkben, akiknek a számára nem szállították volna hetenként legalább az egy gallonos jug pálinkát, amit 90 centtől egy dollár husz centig mértek abban a boldog időben. Volt ellenben nagyon sok olyan burdos, akinek nem egy, de több gallonos jug pálinka volt a heti számláján.

A fekete kávét esténként rummal itták, a ahányszor egy-egy kortyot leittak a caesze kevert tartalmából, annyiszor CSAK rummal pótolták.

Soha nem tudom elfeledni azt a reggelt, mikor Redingtonban lévő kőbánya magyar házeit végig jártam. Vasárnap volt, a burdosok mind ott-hon voltak, s kilenc-tíz óra közt úgyban találtam a legtöbbet — részegen. Az ágy alatt, tehát kéznél volt a jug, nem kellett érte felkelni.

Talán mert magam soha alkohollal nem éltem, de valószínűleg inkább, mert fiatal és türelmetlen lévén nem értettem meg a kivándorolt munkás sorsát, égő gyűlölettel gondoltam erre a pusztító átokra.

Csak a korral járó tolerancia jutatta eszembe, hogy a családja után busuló magyar munkásnak, különösen az elhagyott bányatelepeken nem volt alkalmá más szórakozásra, amiben némi feledést keressen. Hogy nem járhatott sem az operába, de még csak egy moziba sem, s voltak napok, mikor felettük az ég nagyon boros volt. Néha jött egy levél egy-egy telepre, hogy egy asszonynak a férj távollétében — gyereke saúlott. Olyankor, aki birta, azonnal hazament arról a telepről, aki nem volt abban a helyzetben, az sietett bánatában magát leinni. Erre akkor jöttem rá, amikor egy vasárnap este Pittsburghból villanyoson Kováts Kálmánhoz utaztam, s horasztóan fájt, hogy egy nagyon részeg magyaron mulatott a villanyoson a község.

Lerántottam magam mellé az ülésre, türelmetlenül és gorombán mondtam neki, hogy szegyet hoz a magyarságra, s az atyafi nem szólt vagy öt pereig. Akkor gyűrött levelet húzott ki a zsebéből, s könnyezve mondta, hogy nézzem meg mi van benne, s hogy ő keresztelőt tart, mert két évi Amerikában való tartózkodás után felesége otthon megajándékozta egy gyerekekkel.

Akkor értettem meg, hogy emberek felett és azok hibái felett itélkezni nem szabad, de az már azután volt, mikor Brinzában arra gondoltam, hogy jó lenne ha baptisták lennének a magyarok.

Egy estefelé a Scranton melletti Brinza bányatelepen jártam sorra a magyar házakat, s bámulva örültem neki, hogy itallal sehol sem kínáltak, ami természetes szokása minden időben a magyaroknak.

Még jobban bámultam, mikor az egyik házban azt láttam, hogy a tucatsnyi burdos mind — vizet ivott, s nem tudtam a dolgot szó nélkül megállni.

A házigazda szeliden jegyezte meg, hogy ők mindannyian "hívők" (baptisták), s így TERMÉSZETESEN itallal nem élnek.

Nekem se kellett több, hirtelen az igyak alatt lévő jug-okra gondoltam, s úgy éreztem, hogy megtaláltam a legsúlyosabb amerikai magyar problémára a megoldást.

Ahogy beszélgettünk, eszembe jutott, hogy hívőket a Ward, W. Va. bányatelepen is találtam, s hogy itallal azok sem kínáltak.

En regés-regén az Új Testamentumot fogadtam el a magam életfilozófiájának, s arra gondoltam, hogy ha minden magyar baptista lenne, még mindig Krisztust követnék, tehát nem jelenthetne kárhózat a számukra, ha a pálinkától menekülve, ugyanúgy csak egy másik keresztény vallás teretei közt imádkoznának a jövőben.

Mikor megmondták, hogy éppen itt, Brinzán van a magyar baptista teológia (nem tudom ott van-e még?), amelynek a létezéséről sem tudtam sokáig, bekopogtattam az iskolába, s egy másik pedler társammal együtt szállást kértünk a fiatal apnővendékektől, amit szívesen negadtak. Ugy emlékszem Fazekas volt köztük a legidősebb, ő beszélt a nevükben.

Sokáig beszélgettünk aznap este, s mikor másnap a szívesen adott reg-

geli után bucsuztunk, nem tudtam, hogy fogok-e még velük találkozni az életben, de igaz szívvel kívántam, hogy nagyon sikerüljön a munkájuk.

A pedler emberek a felszázgot bejárják, s természetes volt, hogy a következő nyáron a Hudson menti téglatelepeken utaztam, ahol a magyarok százaai szörnyű nehéz munkát végeztek.

A legnagyobb bámulatomra és örömömre ott találkoztam három brinzai barátommal, akik csak télen jártak a teológiára (ahol bizony csak a négy középiskolai tananyagot tudták átvenni), mert nyáron a téli költségeket kellett megkeresniük, s azt a legnehezebb munkával szerezték.

Csoda-e, ha még jobban lelkeselettem, s őket még jobban tiszteltem? Lehet-e a legnagyobb emberi tiszteletet megtagadni olyanoktól, akiket fanatikus hitük arra tud rábírní, hogy — mert gyors keresetre volt szükségük — a tanulás lehetőségéhez a legnehezebb fizikai munkát keresték és vállalták, ami napi három dollárt is hozott, az akkor általános 15 centes órabéres időben? Lehetett-e más, mint apostolt látni olyan fiatal emberben?

Később, mert hát a józanodás a korrall jár, s mert igyekeztem az életben mindig nyitott szemekkel haladni, nem láttam olyan csillogó szemekkel az ital problémájára megoldást.

Ahogy a dolgot kezdtem jobban figyelni, azt kellett látnom, hogy a legszigorubb önmegtartózkodás csak azoknál volt meg, akik ujak voltak az új hitben, hogy akik régebbi "hívők" voltak, azok nem vették olyan szigoruan a tilalmat.

Sőt, és ez józanított ki a legjobban, nagyon sok esetben azt láttam, hogy akik hitüket felcserélték, azoknak a nagy része azért csatlakozott a baptista egyházhoz (és ezt a prédikátorok tudják a legjobban), mert ott alkalmuk nyílt rá, — hogy szerepeljenek, hogy istentisztelet közben egyszerre csak elkezdhessenek egyéni imának nevezett szavakat rendezni.

S ahogy néztem, vizsgáltam a problémát, mert hosszú ideig foglalkoztatott a dolog, mindjobban meggyőződtem róla, hogy aki igazán valóságos volt, akár katolikus, akár a református egyházban, az ott is maradt, sőt aránylag sokan visszatértek, akik — leginkább a szereplés lénetősége miatt — egy időre el is távoztak.

S mert általában ellene vagyok a hivatásos hittérítésnek, s azt hiszem, hogy a hivatásos hittérítők sokkal több kárt, mint hasznot okoznak akárhol a világban (és én személyesen láttam Afrikában a hittérítőket, azoknak az eszközeit és életmódját, tehát azt hiszem tudom miről beszélek), a régi lelkesedésem bizony alaposan lehiggadt.

S nem volt hozzá köze annak a ténynek, hogy mikor a magyarok egyéni és családi élete rendeződött, a pálinkás jugok is eltűntek a magyar házakból, aminthogy ma már burdos ház is nagyon kevés van.

A Fazekasokat, azokat a fiatal barátaimat, akik a Dutchess téglagyárban a téglát verték nem kevésbé becsülöm, de nagyon-nagyon régen beláttam, hogy ifjúkorban néha az ember nagyon hirtelen lelkesedik, s nagyon könnyen azt hiszi, hogy ő találta fel a puskaport, vagy legalább egy nagy problémára a megoldást.

Himler Márton